

Sygn. akt III AUa 286/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2022 r.

Sąd Apelacyjny w W. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Marcin Graczyk

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2022 r. w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

sprawy J. J.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom rolniczym

na skutek apelacji J. J.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 grudnia 2020 r. sygn. akt VII U 142/19

I. Prostuje oczywistą omyłkę w komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce wyrazów: „z dnia 26 października 2020 r.” wpisuje wyrazy: „z dnia 26 października 2018 r.”

II. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 26 października 2018 r. znak (...) w ten sposób, że stwierdza, że nie ustalo ubezpieczenie społeczne rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego J. J. od 01 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2017 r., oraz że nie ustał obowiązek opłacania składek w tym okresie.

SSA Marcin Graczyk

Sygn. akt III AUa 286/21

UZASADNIENIE

J. J. w dniu 27 grudnia 2018 r. złożył odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 26 października 2018r.. znak: (...). stwierdzającej ustanie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno - rentowego od 1 czerwca 2017 r. do dnia 31 grudnia 2017 r. Ubezpieczony wniósł o zmianę decyzji i stwierdzenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Zarzucił organowi rentowemu naruszenie:

- art. 10 § 1 kpa poprzez zaniechanie przez organ zawiadomienia o wszczęciu postępowania, nie zapewnienie czynnego udziału odwołującemu się w postępowaniu i uniemożliwienie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów, co skutkowało błędnymi ustaleniami faktycznymi,

- art. 3a ust. 1 w związku z art. 5a ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2017r.. poz. 2336 ze zm.) poprzez jego błędne zastosowanie i stwierdzenie ustania ubezpieczenia od dnia 1 czerwca 2017 r.. podczas gdy w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym w dniu 31 maja

2017 r. nie istniały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniom, ponieważ kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy tj. 2016 rok od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekroczyła 3258 zł.

Ubezpieczony przyznał, że Naczelnik Urzędu Skarbowego (...) przekazał organowi rentowemu informację, że za rok podatkowy 2016 i 2017 odwołujący przekroczył kwotę należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej, tj. kwoty 3.258 zł za rok 2016 i 3.300 zł za rok 2017. Odwołujący podnosił, iż w zeznaniu PIT-36 za rok podatkowy 2016 wykazał przychód i dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej w poz. D. 1.3 oraz przychód i dochód z działalności wykonywanej osobiście w poz. D. 1.5. Ponadto w poz. E. 153 wykazał łącznie składki na ubezpieczenia społeczne podlegające odliczeniu od dochodu w kwocie 1.727.04 zł. na które składają się składki z tytułu działalności wykonywanej osobiście wykazane w PIT -11 w wysokości 1.111.04 zł oraz składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w kwocie 616 zł.

Za rok 2016 odwołujący wykazał dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej w kwocie 20.277.08 zł oraz dochód z działalności wykonywanej osobiście 8.642.93 zł. składki na ubezpieczenia społeczne 1.727.04 zł oraz podatek należny 3.651.00 zł. Odwołujący podkreślał, że podatek należny obejmuje łącznie podatek od dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz podatek od dochodu z działalności wykonywanej osobiście, a Urząd Skarbowy nie jest w stanie podać wyłącznie kwoty podatku należnego z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Odwołujący wskazywał, iż według jego obliczeń, które przedstawił w uzasadnieniu odwołania, kwota należnego podatku dochodowego z pozarolniczej działalności gospodarczej za rok podatkowy 2016 wyniosła 3.128.27 zł. zaś za rok podatkowy 2017 wyniosła 2.925.96 zł.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. w odpowiedzi na odwołanie z 29 stycznia 2019r. wniósł o oddalenie odwołania. Organ rentowy wskazywał, iż zgodnie z art. 5a ust. 1 pkt 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników - rolnik lub domownik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą nie może przekroczyć kwoty należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości określonej w art. 5a ust. 8 i 9 u.s.r. Ze względu na powyższe odwołujący nie może pozostać w ubezpieczeniu społecznym rolników - w okresie od 01.06.2017 r. do 31.12.2017 r.. ponieważ nie spełnia warunków art. 5a ust. 1 pkt 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Organ rentowy ustalił wysokość rocznej kwoty granicznej za rok podatkowy 2016 na kwotę 3.258 zł - zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie rocznej kwoty granicznej z dnia 23 maja 2016 r., a za rok 2017 na kwotę na 3.300 zł - zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie rocznej kwoty granicznej z dnia 13 czerwca 2017 r. Organ rentowy wskazywał, iż w całości kwestionuje wyliczenia odwołującego w przedmiocie należnego podatku z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej za lata 2016 i 2017, albowiem odwołujący nie przedstawił żadnych dowodów, które wskazują wysokość w/w podatku za lata 2016 - 2017.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2020 r. sygn. akt VII U 142/19 Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie J. J.. Wydając zaskarżony wyrok Sąd Okręgowy ustalił, że J. J. od dnia 3 sierpnia 2002r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Od dnia 14 grudnia 2015r. ubezpieczony rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. W roku 2016 odwołujący złożył zeznanie podatkowe PIT-36, w który wykazał przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości 37.051.02 zł. koszty uzyskania przychodu z pozarolniczej działalności gospodarczej: 16.823.94 zł. dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej: 20.227.08 zł. przychód z działalności wykonywanej osobiście: 9.66.68 zł, koszty uzyskania przychodu z działalności wykonywanej osobiście: 1.223.75zł, dochód z działalności wykonywanej osobiście: 8.642.93 zł. składki podatnika na ubezpieczenia społeczne: 1.727.04zł. składki podatnika na ubezpieczenia zdrowotne: 678,60 zł, podatek należny 3.651 zł. W roku 2017 odwołujący złożył zeznanie podatkowe PIT-36. w który wykazał przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej w wysokości: 33.750.00 zł, koszty uzyskania przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej: 15.568.61 zł. dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej: 18.181.39 zł. przychód z działalności wykonywanej osobiście: 12.000.00 zł. koszty uzyskania przychodu z działalności wykonywanej osobiście: 1.112,50 zł,

dochód z działalności wykonywanej osobiście: 10.887,50 zł. składki podatnika na ubezpieczenia społeczne: 1.351,20 zł. składki podatnika na ubezpieczenia zdrowotne: 825,24 zł, podatek należny 3.608 zł.

W dniu 3 października 2018 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego (...) poinformował KRUS, iż J. J. w zeznaniach PIT-36 wykazał należny podatek z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej za 2015 rok - 1.412 zł. za rok 2016 - 3.651 zł oraz za rok 2017 - 3.608 zł.

]Prezes KRUS w dniu 26 października 2018r. wydał decyzję stwierdzającą ustanie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego J. J. od dnia 1 czerwca 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 r.

Stan faktyczny, który nie był sporny został ustalony przez Sąd Okręgowy na podstawie dowodów z dokumentów, które nie budziły wątpliwości i nie były kwestionowane przez strony.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie J. J. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 26 października 2018r. było bezzasadne. Spór w rozpatrywanej sprawie miał jedynie charakter prawny. Stosownie do art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.), rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie z mocy cytowanej ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki: 1) złoży w KRUS oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności, 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym. 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym. 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza określonej kwoty granicznej.

Sąd okręgowy podkreślił, że przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników nie definiują co należy rozumieć pod pojęciem "kwoty należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej". Z uwagi na to, że jest to terminologia zaczerpnięta z przepisów podatkowych dla jej wyjaśnienia uzasadnione jest sięgnięcie do przepisów ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.). Brzmienie art. 45 ust. 1a pkt 2 i ust. 4 pkt 3 cytowanej ustawy prowadzi do wniosku, że podatkiem dochodowym należnym z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej jest podatek dochodowy wynikający z zeznania podatkowego złożonego przez przedsiębiorcę, chyba że organ podatkowy wyda decyzję, w której określi ten podatek w innej wysokości. O wydanie takiej decyzji w okolicznościach niniejszej sprawy odwołujący nie występował do Urzędu Skarbowego i taka decyzja przez Urząd Skarbowy nie została wydana. Powyższe znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie sądowym, w którym podnosi się, że podatek wynikający z zeznania jest podatkiem należnym za dany rok podatkowy, chyba że organ podatkowy wyda decyzję, w której określi ten podatek w innej wysokości (por. wyrok NSA z dnia 23 stycznia 2002 r., sygn. akt SA/Sz 1215/00, wyrok WSA z dnia 8 maja 2008 r., sygn. akt I SA/Bk 44/08).

Sąd pierwszej instancji wskazał, że art. 5a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowi o podatku dochodowym należnym z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, co oznacza, że nie może być to podatek należny od przychodów z innego tytułu (np. przychodów ze stosunku pracy, działalności wykonywanej osobiście itd.). Takie wnioski wypływają z uzasadnienia wyroku Sadu Najwyższego z dnia 4 listopada 2008 r., sygn. akt I UK 114/08. w którym stwierdzono, że wspólne z małżonkiem rozliczanie podatku dochodowego nie zwalnia rolnika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą i zamierzającego nadal podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników z wynikającego z art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników obowiązku udokumentowania kwoty należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy. Powyższe prowadzi do wniosku, że kwota należnego podatku

dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej to kwota podatku dochodowego wynikającego z zeznania podatkowego, należnego tylko i wyłącznie od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu Okręgowego Odwołujący się J. J. osiągający przychody z dwóch źródeł nie sprostował obowiązkowi wykazania kwoty należnego podatku dochodowego od przychodów jedynie z pozarolniczej działalności gospodarczej za lata podatkowe 2016 i 2017. Wprawdzie w treści odwołania przedstawił własne wyliczenia dotyczące wysokości podatku dochodowego za poszczególne lata, jednak nie złożył do akt sprawy żadnych dokumentów źródłowych, na podstawie których czynił te wyliczenia. Sam dokument PU-36 złożony w Urzędzie Skarbowym nie zawiera informacji odnośnie wysokości podatku obliczonego od poszczególnych źródeł przychodów, bo w tym dokumencie zapisuje się informację o sumie przychodów i dochodów osiągniętych w roku podatkowym ze wszystkich źródeł. Organ rentowy w piśmie z dnia 29 maja 2019r. w całości zakwestionował wyliczenia ubezpieczonego w przedmiocie podatku należnego z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej za sporne lata. Z kolei Urząd Skarbowy poinformował wprost, że formularz PIT-36 nie zawiera informacji o wysokości podatku obliczonego od poszczególnych źródeł przychodów.

Ponieważ ubezpieczony, nie przedstawił żadnych dowodów, w postaci dokumentów źródłowych na podstawie których obliczył wysokość podatku należnego za poszczególne lata, zdaniem Sądu Okręgowego, nie wykazał, że kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza określonej kwoty granicznej. Wobec powyższego decyzja Prezesa KRUS odpowiada prawu i dlatego Sąd oddalił odwołanie na podstawie art. 47714 § 1 k.p.c.

Odwołujący się wniósł apelację od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie:

1. art. 86 w zw. z art. 89 § 1 k.p.c. poprzez dopuszczenie do działania w zastępstwie Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rady Prawnego S. G., który złożył swoje pełnomocnictwo z dnia 19 października 2020 r. do sprawy o sygn. akt VII U 1160/19, podczas gdy przedmiotowa sprawa posiada sygnaturę akt VII U 142/19, co skutkuje nieważnością postępowania określoną w art. 379 pkt 2 k.p.c., wobec działania pełnomocnika nie należycie umocowanego.

2. art.3a ust.1 w zw. z art.5a ust.1 pkt.5) w zw. z art. 36 ust. 1 pkt 1) ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2017 r. poz. 2336 z późn. zm.) (zwana dalej: Ustawą), poprzez jego błędne zastosowanie i stwierdzenie ustania ubezpieczenia od dnia 2017.06.01 podczas gdy w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym w dniu 2017.05.31 nie ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, ponieważ kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy tj. rok 2016 od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekroczyła 3258 zł.

3. art. 45 ust. 1a pkt 2 i ust. 4 pkt 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych poprzez uznanie, że wykazany w zeznaniu rocznym należny podatek łączny od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz z działalności wykonywanej osobiście, stanowi dowód przekroczenia dozwolonej kwoty należnego podatku za poprzedni rok podatkowy wyłącznie od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje. Apelacja jest zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego orzeczenia. Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku, o co wnosił Apelujący, bowiem w toku postępowania nie doszło do nieważności, a Sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sporu i nie było potrzeby przeprowadzenia ponownego postępowania dowodowego w całości. W ocenie Sądu drugiej instancji Sąd Okręgowy co do zasady przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe i niewadliwie ustalił stan faktyczny, choć na etapie postępowania apelacyjnego Sąd drugiej instancji uzupełnił ustalenia faktyczne. Ponieważ apelujący nie kwestionował ustaleń Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny przyjął je za własne bez potrzeby ich powtarzania (art. 3871 § 2 k.p.c.)

Sąd Apelacyjny rozpoznając sprawę i apelację, dołączył do akt sprawy akta rentowe Odwołującego się, w których na karcie 55 znajduje się Zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym 2016. Z dokumentu tego wynika, że J. J. uzyskał w roku 2016 z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej dochód w wysokości 20.227,08 zł i opłacił zaliczkę na podatek dochodowy w wysokości 2974 zł. Z tytułu działalności wykonywanej osobiście (umowy o dzieło i umowy zlecenia) uzyskał dochód w wysokości 8.642,93 zł i opłacił zaliczkę na podatek dochodowy w kwocie 676 zł. Łącznie podatek dochodowy za rok 2016 wyniósł dla ubezpieczonego 3651 zł, a podatnik odprowadził zaliczki na podatek dochodowy w kwocie 3650 zł. Na karcie 53 akt rentowych znajduje się Zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w roku podatkowym 2017. Z dokumentu tego wynika, że J. J. uzyskał w roku 2017 z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej dochód w wysokości 18.181,39 zł i opłacił zaliczkę na podatek dochodowy w wysokości 3208 zł. Z tytułu działalności wykonywanej osobiście (umowy o dzieło i umowy zlecenia) uzyskał dochód w wysokości 10.887,50 zł i opłacił zaliczkę na podatek dochodowy w kwocie 892 zł. Łącznie podatek dochodowy za rok 2017 wyniósł dla ubezpieczonego 3608 zł, a podatnik odprowadził zaliczki na podatek dochodowy w kwocie 4100 zł.

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy oddalił odwołanie J. J., bowiem nie przedstawił on stosownego dokumentu (informacji z US), w oparciu o które możliwe było ustalenie wysokości należnego podatku i nie wykazał, że nie przekroczył określonej kwoty granicznej tego podatku (uzasadnienie wyroku – k. 111-112).

Ze stanowiskiem Sądu Okręgowego nie sposób się zgodzić. Sąd Ubezpieczeń Społecznych rozpoznaje sprawy w oparciu o przepisy kodeksu postępowania cywilnego. W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych każdy istotny fakt może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Ukształtowane na tle tego rodzaju spraw orzecznictwo Sądu Najwyższego jednoznacznie akceptuje takie rozwiązanie. Zatem okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego (vide wyroki: z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNAPiUS 1996, nr 16, poz. 239; z dnia 25 lipca 1997 r., II UKN 186/97, OSNAPiUS 1998, nr 11, poz. 342; z dnia 8 sierpnia 2006 r., I UK 27/06, OSNP 2007, nr 15-16, poz. 235; z dnia 14 czerwca 2006 r., I UK 115/06, OSNP 2007 nr 17-18, poz. 257; z dnia 9 kwietnia 2009 r., I UK 316/08, z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, z dnia 11 sierpnia 2016 r., II UK 323/15, z dnia 11 października 2016 r., I UK 356/15), zaś art. 247 k.p.c., wprowadzający ograniczenia dowodzenia zeznaniami świadków przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu obejmującego czynność prawną, nie ma zastosowania w tych sprawach (vide wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2002 r., I PKN 918/00, z dnia 16 czerwca 2016 r., III PK 139/15).

Dysponując zeznaniami podatkowymi za lata 2016 i 2017 Sąd Okręgowy mógł bez żadnych przeszkód uzyskać informacje niezbędne do ustalenia w jakiej wysokości był należny podatek dochodowy z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej prowadzonej przez J. J.. Skoro odprowadzona zaliczka na podatek dochodowy pokryła w całości należności podatkowe, a nawet je przewyższyła w roku 2017, to Sąd Okręgowy dysponował w tym zakresie wszystkimi niezbędnymi informacjami, aby poczynić stosowne ustalenia.

W tym miejscu należy podkreślić, że Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z zaskarżonej decyzji z dnia 26 października 2018 r. znak (...) wskazał, że ubezpieczony w latach 2016 i 2017 przekroczył kwotę należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Organ rentowy przyjął, że kwoty należnego podatku dochodowego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wyniosły za rok 2016 – 3.651 zł, a za rok 2017 – 3608 zł. W ocenie Sądu Apelacyjnego ustalenie to było wadliwe.

Zgodnie z treścią art. 5a. ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2021 poz. 266 t.j. z dnia 2021.02.10) Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;
- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 3604 zł 1 .

Ponadto, zgodnie z treścią art. 5b. ust. 1 ustawy rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266, z późn. zm.), lub powołania do rady nadzorczej, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, lub pełnienia funkcji w radzie nadzorczej, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągnany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym nie przekracza kwoty równej minimalnemu wynagrodzeniu za pracę, ustalonemu na podstawie odrębnych przepisów.

Należy podkreślić, że biorąc pod uwagę odrębne uregulowanie kwestii podlegania ubezpieczeniom rolniczym w przypadku zbiegu z ubezpieczeniem z tytułem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i uzyskiwania dochodu z tytułu umów cywilnoprawnych, zasadnym jest uznanie, że instytucje z art. 5a ust. 1 i art. 5b ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników pozostają względem siebie w relacji rozłącznej. Skupienie w jednym czasie działalności rolniczej, umowy cywilnoprawnej i pozarolniczej działalności gospodarczej jest oceniane według tego samego modelu, czyli oddzielnie według przesłanek z art. 5a i z art. 5b tej ustawy.

W wyroku z 20 marca 2018 r., II UK 40/17 (LEX nr 2497576) Sąd Najwyższy stwierdził, że wyłączenie zawarte w art. 5a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 2336 - dalej jako ustawa o ubezpieczeniu rolniczym) daje podstawę sądzić, że wystąpienie sytuacji opisanej w art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym pozostaje bez wpływu na stosowanie konstrukcji z art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym. Zasadne jest bowiem twierdzenie, że zakres wykluczenia z art. 5a ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym (ograniczający się do pracowników i osób pozostających w stosunku służbowym) daje podstawę do zaakceptowania jednoczesnego stosowania art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym i art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym. Niewyartykułowanie przez prawodawcę wyraźnego zakazu łączenia sytuacji opisanej w art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym i art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym nie może być tłumaczone na niekorzyść ubezpieczonych (nie przemawiają za tym racje funkcjonalne i systemowe). W tych okolicznościach, trzeba stwierdzić, że obie instytucje (z art. 5a ust. 1 i art. 5b ustawy o ubezpieczeniu rolniczym) pozostają względem siebie w relacji rozłącznej. Skupienie w jednym czasie działalności rolniczej, umowy cywilnoprawnej i pozarolniczej działalności gospodarczej jest oceniane według tego samego modelu, czyli oddzielnie według przesłanek z art. 5a ustawy o ubezpieczeniu rolniczym i niezależnie, przy uwzględnieniu wymogów z art. 5b ustawy o ubezpieczeniu rolniczym. Zastosowanie tej konwencji jest wskazane, gdyż pierwszy z wymienionych przepisów w § 1 pkt 3 zakazuje jedynie jednoczesnego pozostawania w stosunku pracy (służbowym), a drugi, nie wyklucza równoległego prowadzenia działalności gospodarczej. Pogląd ten prezentowany jest także w literaturze przedmiotu (K. Ślebzak, Ubezpieczenie społeczne rolników a wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia, PiZS 2018, nr 2, s. 17).

Sąd Apelacyjny podziela przywołany powyżej pogląd i przyjmuje za własny. Odnosząc powyższe rozważania do rozpoznawanej sprawy, należy wskazać, że organ rentowy rozstrzygając o kwestii podlegania ubezpieczeniom

społecznym rolników J. J. powinien odrębnie traktować kwoty należnego podatku z tytułu dochodów uzyskanych za prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej i z tytułu wykonywania umów cywilnoprawnych. To zaś oznacza, że organ rentowy powinien przyjąć, że ubezpieczony za rok 2016 powinien odprowadzić należny podatek z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w kwocie 2974 zł, a za rok 2017 w kwocie 3208 zł.

Kwoty graniczne za lata 2016 i 2017 wynosiły odpowiednio: 3258 zł i 3300 zł (okoliczność bezsporna podnoszona przez obie strony).

Powyższe ustalenia i rozważania powodują, że koniecznym jest dokonanie zmiany zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji, co skutkuje uznaniem, że J. J. podlegał ubezpieczeniom społecznym rolników w okresie od 1 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. i nie ustał obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia.

Dodać należy w tym miejscu, że zgodnie z treścią art. 5a ust. 3. Ustawy zaświadczenie albo oświadczenie, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego, o której mowa w ust. 1 pkt 5, rolnik lub domownik obowiązany jest złożyć w Kasie wraz z oświadczeniem, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, chyba że ten rolnik lub domownik nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku podatkowym.

Zaświadczenie albo oświadczenie, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego, o której mowa w ust. 1 pkt 5, rolnik lub domownik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegający ubezpieczeniu, obowiązany jest także złożyć w Kasie do dnia 31 maja każdego roku podatkowego (art. 5a ust 4).

Ponadto zgodnie z treścią art. 5a ust. 5 ustawy niezachowanie terminu złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności. Podobny skutek wywiera niezłożenie zaświadczenia albo oświadczenia, o których mowa w ust. 4, lub niezachowanie terminu do złożenia tego zaświadczenia albo oświadczenia (art. 5a ust. 6).

W zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że Ubezpieczony wprowadził organ w błąd wskazując w pismach, że nie przekroczył kwoty granicznej należnego podatku dochodowego. W świetle ustaleń i rozważań Sądu drugiej instancji, stwierdzenie to jest nieprawdziwe. J. J. złożył w ustawowym terminie prawdziwe oświadczenie, o którym mowa w art. 5a ust. 3 i 4 ustawy.

Odnosząc się do zarzutów apelacyjnych sformułowanych przez Apelującego należy podkreślić, że w toku postępowania przed Sądem Okręgowym nie doszło do nieważności postępowania. Do akt sprawy wpłynęły 26 października 2020 r. dwa pisma pełnomocnika Prezesa KRUS wraz z pełnomocnictwem ogólnym do reprezentowania w sprawach przed Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Jedno z pism przewodnich zostało opatrzone sygnaturą akt VII U 142/19, a drugie sygn. akt VII U 1160/19. Skoro pełnomocnictwo obejmowało swoim zakresem reprezentację Prezesa KRUS w sprawie VII U 142/19, to organ rentowy był właściwie reprezentowany. Złożenie drugiego pełnomocnictwa do sprawy VII U 1160/19 nie wpływało na prawidłowość umocowania radcy prawnego do występowania w rozpoznawanej sprawie. Nie doszło więc do nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 2 k.p.c.

Zasadnym okazał się zarzut naruszenia prawa materialnego, a zwłaszcza powyżej omówionego art. 5 a ust. 1 pkt 5 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Stwierdzenie naruszenia tego przepisu poprzez jego błędną interpretację skutkowało orzeczeniem reformatoryjnym i zmianą zaskarżonej decyzji jak w punkcie II sentencji.

Ponieważ Sąd Okręgowy w swoim wyroku błędnie określił datę wydania zaskarżonej decyzji Sąd Apelacyjny w oparciu o treść art. 350 § 3 k.p.c. dokonał stosownego sprostowania w punkcie I wyroku.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

Marcin Graczyk